

Opening College voor Rechten van de Mens

Majesteit,

Mijn allereerste woorden zijn natuurlijk voor u. In uw aanwezigheid treedt vandaag de wet College voor de Rechten van de Mens **publiekelijk** in werking. Geen wet zonder uw handtekening. Maar in deze wet ligt de nationale erkenning besloten dat de mens en zijn waardigheid voortdurende aandacht verdienen. Uw aanwezigheid als staatshoofd reflecteert niet alleen die nationale erkenning maar geeft glans en bemoediging. Uw aanwezigheid sluit aan bij uw eigen woorden in uw kersttoespraak van 2009: De medemens in ons leven, zien wij die wel? Die woorden geven ook dit moment relief en lading. Mensenrechten hebben alleen betekenis als je een ander als een mens ziet. Het College is vereerd en dankbaar voor uw aanwezigheid. Ik heet u van harte, van harte welkom.

Your excellency the High Commissioner for Human Rights, Mrs Pillay

In the footsteps of Eleanor Roosevelt you are - on a global level - our source of inspiration for human rights at home. Your presence today enables me to personally and publicly thank you for the crucial role you and your office have taken in the genesis of our national institute for Human Rights. Your advices considerably contributed to the Paris Principle proof character of the Establishment Act.

Today the Netherlands put a new step forward within the international human rights infrastructure. It is an acknowledgement that promoting and protecting human rights worldwide needs countries which are willing to lead by example.

It also stresses the significance of NHRIS within the framework of the international accountability mechanisms. Mechanisms which you as the High Commissioner constantly try to improve, in particular through a serious reform of the treatybody system.

I warmly welcome you. And we are most honoured and happy that you will address us later.

Mevrouw de minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties, Meneer de minister van Veiligheid en Justitie, Meneer de minister voor Immigratie, Integratie en Asiel Ik heet u van harte welkom. De persoonlijke aanwezigheid van ieder maar meer nog uw meervoudige aanwezigheid namens het kabinet zie ik als publieke erkenning van de voortdurende aandacht die mensenrechten ook in Nederland vragen. Ik heet u van harte welkom.

Meneer de Commissaris van de Koningin, meneer de burgemeester van Utrecht, in uw provincie in uw stad gaat het gebeuren.

De nationale ombudsman, de voorzitter van de Raad voor de Rechtspraak, Leden van de raad van Advies van het College, leden van het klankbord, de vertegenwoordiger van het Europees grondrechten Agentschap, Jenny Goldschmidt, directeur van het Studie en Informatiecentrum mensenrechten, Alan Miller Chair of het European Group of NHRI's and Des Hogan, director of the Irish Institute voor Human Rights, all of you have supported the establishment of the Dutch institute for Human Rights from the very first beginning or took a crucial role in the realisation. . Thank you for also being present today

Ik begrijp dat u nu bang wordt dat deze ochtend geheel aan verwelkomen besteed gaat worden, want u hebt allang gezien dat de zaal vol hoogwaardigheidsbekleders en andere belangrijke mensen zit. Sterker nog u bent dat zelf. Dat doe ik dus niet. U allen heet ik

welkom onder de gezamenlijke noemer van ieders aandeel in de verwezenlijking van mensenrechten in Nederland.

But some people are more equal than others .

[Vertoning filmpje Paralympisch Team]

Dames en heren, als iemand ons dwingt tot denken over de inclusieve samenleving, dan zijn dat de leden van onze nationale paralympische ploeg
Voor hen is er maar één gepast welkom . uw APPLAUS!!!

To be or not to be. For many years that was the question with respect to a national human rights institute in the Netherlands.

Yesterday it was born and yesterday the Equal Treatment Commission just faded away.

All this calls for reflection. To this end, there is no better introduction than the speech of the high commissioner for human rights. Your applause for misses Pillay

De opdracht voor de toekomst

Die kan niet zonder terugblik.

Wat u zag was strijd, een geschiedenis van strijd. Uit idealisme of solidariteit. Strijd om papieren rechten leven in te blazen. Een wet, een mensenrechtenverdrag, het realiseert nog geen rechten in de alledaagse werkelijkheid. Vrouwen hebben nog steeds geen gelijke lonen. Achter veel deuren vindt vernedering of mishandeling plaats. The Gaypride - hoe vrolijk ook - is nog altijd een schreeuw om erkenning van het diepste zijn.

Is een mensenrechtenverdrag dan werkelijk niet meer dan de klarenstoot tot strijd, een begin? Of is het toch andersom, zijn verdragen, de neerslag van strijd? Piketpalen op de weg naar volle erkenning van menselijke waardigheid. Je markeert het, hier zijn we geweest, terug is geen optie meer.

Dat garandeert nog niet rustig bezit.

Rechten geven interpretatieverschillen. Die kristalliseren uit in wetenschappelijk debat of noodzaken tot de gang naar de rechter - tot aan het Europese Hof aan toe. Het leidt tot nieuwe piketpalen. Het is een prachtig mechanisme, vooral als je zondag op de bank de nieuwe jurisprudentie kunt lezen. Maar ook dat is strijd. Individuele mensen hebben op eigen kosten, financieel, emotioneel, sociaal die rechtsstrijd moeten aangaan. De zaken dragen hun namen. Hun leed kon lang niet altijd nog geheeld worden.

Mensen hebben eigen kracht. Sommigen meer dan anderen. Met bewondering kijken wij naar de aanwezige olympiërs. Zij dwingen eigen toegang tot de samenleving af, zij laten zien dat inclusie norm moet zijn, geen uitzondering. Een van hen, Thierry Schmitter, meervoudig wereldkampioen in de 2.4 mR klasse zeilen is strijdbaar in een interview met de Volkskrant. Hij zegt: "Ik vind de scheiding tussen gehandicapte en niet gehandicapte sporters niet meer van deze tijd. Ik zie een parallel tussen de gehandicapten en de emancipatiebeweging van de vrouw in de jaren zestig. We moeten nog meer uit de kast. We moeten zelf een plek in de maatschappij veroveren."

Niet in mensenrechtentermen gesteld, wel prachtige inspiratie om nu eindelijk het Verdrag inzake de rechten van personen met een beperking te ratificeren. Dat komt natuurlijk in het regeerakkoord nu Nederland dat toegezegd heeft in de Universal Periodic Review. Maar Ook als het niet in het regeerakkoord staat. Want niet alles wat van waarde is wordt gerealiseerd langs de weg van democratische verkiezingen. Wie terugblijkt ziet dat ook in een gevestigde democratische rechtstaat de minderheden, die schuil gaan achter de meerderheid, altijd op weg zijn naar emancipatie. The past is a foreign country; they do things differently there.

Vrouwen, joden, homo's, kinderen, allemaal mensen, waarvan de samenleving pas geleidelijk is gaan zien dat ze gelijk in waardigheid en rechten geboren zijn. Voor anderen is het zo ver nog niet: de nieuwkomer, de vreemdeling, de MOE-lander, de Roma, de terrorismeverdachte, het vijandbeeld ontmenselijkt. Ik durf er de van zorg afhankelijk geworden oudere mensen aan toe te voegen. Afhankelijkheid, waarom zijn verlies van zelfbeschikking, van privacy, van waardigheid, zo dikwijls de metgezellen van afhankelijkheid?

Ik citeer Albie Sachs, rechter in het Zuid-Afrikaanse Constitutionele Hof in een van zijn boeken: "It is precisely those groups who cannot count on popular support and strong representation that have a claim to vindicate their fundamental rights through applications of human rights laws."

Geen werkelijke representatie is sleutelwoord, vaak ook: geen slagkracht.

De existentiële vraag van Hamlet, "lijd je onder alles wat het wrede Lot je toeslingert of neem je de wapens op tegen een zee van zorgen om er al vechtend een einde aan te maken?", die existentiële vraag heeft niet voor iedereen een gemakkelijk antwoord, of erger, aan die vraag komt niet iedereen toe.

Wie hen stem probeert te geven is wordt bewonderd of verguisd.

Permanent strijdgewoel dus. In dat strijdgewoel richt de staat der Nederlanden een mensenrechteninstituut op.

Wat betekent dat?

De memorie van toelichting zegt het zo:

"Het College zal tot doel hebben de mensenrechten in Nederland te beschermen en de naleving daarvan te bevorderen. Het College zal een cruciale schakel zijn tussen het maatschappelijk middenveld, nationale en internationale organisaties."

Wordt hier een diplomatieke betrekking geopend met civil society, het maatschappelijk middenveld, ? Komt de noodzaak van actie daar te vervallen? Rust voor strijders of een halt aan strijders? Als er iets bijkomt, moet er dan ook iets af? Het antwoord is natuurlijk nee.

Non-gouvernementele organisaties zitten gezamenlijk tot in de haarvaten van de samenleving en genereren op eigen wijze kracht en vooruitgang. Van het Nederlands Juristen Comité dat de allereerste aftrap voor de oprichting van een nationaal mensenrechteninstituut gaf tot de 54 NGO's die in een gezamenlijke rapportage aan het VN Vrouwencomité een beeld schetsten van de situatie van alle vrouwen in Nederland. Die maatschappelijke rol kan niet door het College worden genomen.

De betekenis van de oprichting van het College door de staat, let wel in eigen huis, als onafhankelijke overheidsinstelling, krijgt duiding in de volgende zin van de Memorie van Toelichting: Zo zal het op belangrijke wijze bijdragen aan het vertalen van het beginsel van menselijke waardigheid naar handreikingen om aan dat beginsel in de praktijk vorm te geven.

Daar gaat het om: de praktijk.

De wet bevestigt dat mensenrechten in Nederland een gedeelde waarde zijn. Dat deze waarde specifieke zorg behoeft om voor iedereen gelding te krijgen. Dat er mankracht, geld en bevoegdheden nodig zijn om die "iedereen" als individueel mens in beeld te krijgen.

Met die opdracht gaat het College aan de slag.

Als verbindend element in het brede takenpakket ziet het College de opdracht om telkens in beeld te brengen waar het in de praktijk misloopt door mechanismen als stereotypering, vooroordelen of zo'n abstracte benadering van problematiek dat de mens als mens uit beeld raakt.

U zult het College tegenkomen wanneer het reageert op de actualiteit, maar alleen als dat nuttig is.

U ontmoet het College als het onderzoek doet naar het beschermingsniveau of de schending van mensenrechten, maar alleen als het nodig is omdat de gewone mechanismen van de rechtsstaat niet voldoen.

U ziet het College als het advies uitbrengt aan overheid en maatschappelijke partijen, maar alleen wanneer mensenrechten in het geding zijn en het College een gefundeerd en onpartijdig oordeel heeft.

Het College hoort u wanneer u een oordeel vraagt, informatie zoekt of meer structureel de verbinding aangaat.

De wet vraagt het College schakel te zijn tussen het internationale mensenrechtensysteem en Nederland, maar niet om in de beslissingsvrijheid van regering en parlement te treden.

U ziet het College niet wanneer het geen toegevoegde waarde kan brengen.

U komt het College zeker 1 x per jaar tegen als het zijn rapport over de staat van mensenrechten in Nederland uitbrengt en de Minister daarop reageert en in het parlement bespreekt.

Vandaag bent u het College al tegengekomen; in mijn bemoediging tot ratificatie van het Verdrag inzake de rechten van mensen met een beperking.

Het College benut zijn kansen. Zo'n mooi gezelschap van rechthebbenden en de mensen die hun rechten waar moeten maken krijgt het niet snel een tweede keer bij elkaar.

Bovenop al dat dagelijkse werk heeft het College ook de punten gekozen, waar het de komende jaren in het bijzonder proactief te werk zal gaan.

Bewaking van gelijke toegang tot werk blijft noodzaak voor ouderen, jongeren, mensen met een beperking en minderheden, al dan niet in combinatie met geslacht en religie. Niet

zozeer omdat de norm onbekend is, maar omdat werkgevers en werknemers zich niet altijd bewust zijn van onbewuste, ongefundeerde groepsvooroordelen en stereotypen. Gelijke behandeling in de arbeid is de sleutel tot verwezenlijking van andere mensenrechten.

Belichten én beschermen van mensenrechten op het terrein van migratie is een tweede - urgent - aandachtsgebied, De vreemdeling op ons grondgebied is een mens, met dezelfde onvervreembare rechten om veilig te zijn en te blijven, om gezinsleven te hebben en zo veel mogelijk in vrijheid te leven. Dat vraagt in de allereerste plaats zijn herkenning en erkenning als mens, ook en juist wanneer moeilijke individuele afwijzingsbeslissingen vallen.

Een derde aandachtsgebied is het bevorderen van mensenrechten in de ouderenzorg. Hoe zien die eruit in alledaagse situaties van zorg? Waar in het spanningsveld van dichte regelgeving en verschillende loyaliteiten draagt begrip van mensenrechten bij aan een goede invulling van taken, juist ten behoeve van mensen die het minst een beroep op die rechten doen?

Het College is toegerust met onafhankelijkheid. Met onderzoeksbevoegdheden als wapen. Door de wet. Het voegt daar zelf een rechte rug en onverschrokkenheid aan toe. Een nieuwe speler op het strijdtoneel? Zeker, maar wel een die altijd aan uw kant als mens staat. Aan de dynamiek van de driehoek van protest, pers en politiek voegt het College een dimensie toe. Wat voor ideeën je ook hebt voor een wenselijke samenleving, er is de mensenrechtelijke grens, waaronder je vanuit welk standpunt dan ook niet mag zakken. Tegenover de complexiteit van de samenleving is belangrijk dat iedere burger goede notie heeft van de menselijke waardigheid en van basale vrijheden en rechten van ieder mens.

Eén terugblik verwacht u vandaag misschien nog. Naar de Commissie Gelijke Behandeling. Op weg naar de mensenrechteninstuut verliet de Commissie haar comfortzone In gesprekken met de wereld om haar heen werd een ware transformatie mogelijk. Ik vat dit proces samen in de mooie woorden van de dichter Robert Frost:

The road not taken
Two roads diverged in a wood, and I
I took the one less travelled by,
And that has made all the difference

Het bracht verbinding met buiten en een buitenblik op onszelf.
Het mensenrechteninstuut werd stip op de horizon, gelijke behandeling in breder mensenrechtelijk perspectief.
Bijleren op alle fronten. Interne bakens konden verzet worden.
Nieuwe mensen traden toe. We werkten nog nooit zo hard.
And that has made all the difference.

Gelijke Behandeling blijft, het College voor de Rechten van de Mens is geen voorzetting van de Commissie Gelijke Behandeling, Het is spiksplinternieuw met de meerwaarde van gelouterde ervaring.

Ik ga het College aan u voorstellen.

[Vertoning introductiefilm Collegeleden]

Mooier kan ik het niet zeggen.

Dit zijn de mensen die straks op de foto gaan met Hare Majesteit. 12 leden rond de Koningin, een soort alternatieve bordesfoto, voor iedere minister een collegelid. Of misschien omgekeerd, voor ieder collegelid een minister.

Achter de Collegeleden, daaromheen en vaak daarvoor staan onze mensen van het bureau. Zij zitten verspreid door de zaal, zij zijn de verbinding met u al aangegaan. Vandaag is al weer de tweede werkdag van het College.

Majesteit, dierbare gasten,

Uw aanwezigheid heeft het College voor de Rechten van de Mens geopend. Wij zijn al begonnen.